

AKOS

AGENCIJA ZA KOMUNIKACIJSKA
OMREŽJA IN STORITVE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka: 38241-6/2013/11

Datum: 7.3.2014

Zadeva: Odgovori na prejeta mnenja in pripombe zainteresirane javnosti na objavljeno analizo upoštevnega trga 3 »Zaključevanje klicev v posamičnih javnih telefonskih omrežjih na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)«

Agencija je na podlagi 100. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (Ur. l. RS, št. 109/2012 in 110/2013; v nadaljevanju ZEKom-1) opravila analizo upoštevnega trga 3 »Zaključevanje klicev v posamičnih javnih telefonskih omrežjih na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)« v kateri je ugotovila, da so na predmetnem trgu operaterji s pomembno tržno močjo družbe Amis d.o.o., Detel Global d.d., Eurotel d.o.o., Mega M d.o.o., Novatel d.o.o., Si.mobil d.d., Softnet d.o.o., T-2 d.o.o., Telekom Slovenije d.d., Telemach d.o.o. in Tušmobil d.o.o. Agencija je tako za navedene družbe ob upoštevanju načela sorazmernosti predlagala naložitev primernih obveznosti.

Pred sprejetjem ukrepov, ki bodo pomembno vplivali na trg, mora agencija na podlagi 204. člena ZEKom-1 pridobiti in primerno upoštevati mnenje zainteresirane javnosti, pri čemer rok za zbiranje ne sme biti krajši od 30 dni. Dne 24. 12. 2013 je tako agencija na svojih spletnih straneh objavila predmetno analizo trga ter pozvala zainteresirano javnost, da do 2. 2. 2014 posreduje svoja mnenja in pripombe. Do izteka roka je agencija prejela mnenja in pripombe naslednjih družb:

- Amis d.o.o., Ulica Vita Kraigherja 3, 2000 Maribor (v nadaljevanju: Amis),
- Detel Global d.d., Pot za Brdom 102, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: Detel Global),
- T-2 d.o.o., Verovškova ulica 64 A, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: T-2) in
- Telekom Slovenije d.d., Cigaletova ulica 15, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: Telekom Slovenije).

Agencija je v okviru javnega posvetovanja pridobila mnenja in pripombe zainteresirane javnosti v celoti objavila na svojih spletnih straneh dne 10.2.2014, v nadaljevanju pa jih povzema po posameznih operaterjih in navaja način kako so bila upoštevana, ali razloge, zaradi katerih niso bila upoštevana.

Mnenja in pripombe družbe Telekom Slovenije

Družba Telekom Slovenije v svojih pripombah uvodoma povzema navedbe agencije, da alternativni operaterji z družbo Telekom Slovenije IP medomrežnih povezav še niso vzpostavili predvsem zaradi predlagane cene, ki jo je v odsotnosti regulacije zahtevala družba Telekom Slovenije. Družba v zvezi s tem navaja, da je bila alternativnim operaterjem v preteklosti ponujena možnost IP medomrežnega povezovanja s simetričnimi cenami, kar je običajen način zaračunavanja zaključevanja klicev IP medomrežnega povezovanja, ki je predlagan tudi v predmetni analizi, vendar do vzpostavitve slednjih v preteklosti ni prišlo zaradi vztrajanja alternativnih operaterjev na nesimetričnih cenah zaključevanja klicev.

Agencija odgovarja, da bo IP medomrežno povezovanje predmet regulacije šele z izdajo novih odločb operaterjem na predmetnem upoštevem trgu, kar pomeni da agencija operaterjem za vzpostavljane medomrežnih povezav na IP nivoju v preteklosti ni določala ne cenovnih ne kakršnikoli drugih pogojev. Iz navedb družbe Telekom Slovenije izhaja, da operaterji sami niso dosegli skupnega dogovora, ki bi vodil k vzpostavitvi medsebojnih IP povezav. Pripomba družbe Telekom Slovenije ne vzdrži v celoti, saj bi bilo na IX nivoju za alternativne operaterje IP povezovanje cenejše, ker ne bi potrebovali vmesnikov MGW, na tem nivoju pa tudi sicer ni mogoče koristiti ugodnosti nesimetričnih cen pri povezovanju v omrežje družbe Telekom Slovenije. Za operaterje, ki se povezujejo na SX in IX nivoju, pa je kljub na videz višjim stroškom zaradi dodatnih vmesnikov MGW, ugodnost nesimetričnih cen prevladala nad možnostjo neposredne IP medomrežne povezave. Agencija bo spremenila navedbe v predmetni analizi, tako da bo zapisala, da operaterji ob odsotnosti regulacije sami niso uspeli skleniti dogovora glede cenovnih in drugih pogojev za neposredno povezljivost na nivoju IP.

Družba Telekom Slovenije glede povezovanja alternativnih operaterjev z omrežjem družbe navaja, da je v analizi potrebno popraviti navedbo o povezovanju operaterjev s centralami družbe Telekom Slovenije na nivoju PX, saj je z vsemi centralami na tem nivoju medomrežno povezana le družba T-2, ne pa tudi družba Amis, ki je s centralami na nivoju PX le delno povezana.

Agencija odgovarja, da je podatke glede povezovanja alternativnih operaterjev z omrežjem družbe Telekom Slovenije, ki so navedeni v predmetni analizi, prejela od družbe same. Agencija bo na podlagi drugačnih navedb v pripombah družbe Telekom Slovenije slednje upoštevala in ustrezno popravila besedilo v analizi.

Družba Telekom Slovenije nadalje navaja, da naj se v analizi ustrezno popravijo navedbe glede central razreda 4 in 5. Centrala razreda 5 je namreč naročniška centrala, centrala razreda 4 pa tranzitna centrala. Družba prav tako navaja, da naj se ustrezno popravijo tudi navedbe glede geografske podvojenosti klicnih strežnikov oz. IP central za rezidenčne ter za poslovne uporabnike, ki nista geografsko podvojeni, temveč so podvojeni (ne nujno geografsko) le nekateri njuni bistveni elementi in ne SSW kot celota.

Agencija odgovarja, da bo v predmetni analizi popravila navedbe glede central razreda 4 in 5, ki jih je pomotoma zamenjala. Prav tako bo popravila oziroma ustrezno dopolnila navedbe glede geografske podvojenosti klicnih strežnikov oziroma IP central za rezidenčne in poslovne uporabnike, kot to v pripombah navaja družba Telekom Slovenije.

V zvezi z obveznostjo dopustitve operatorskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe družba Telekom Slovenije ugotavlja, da bo 30 dnevni rok za vzpostavitev medomrežne povezave od prejema razumne zahteve operaterja, ki ga predvideva agencija, v praksi v večini primerov neuresničljiv zaradi hkratnih zahtev po IP medomrežnem povezovanju s strani različnih operaterjev. Družba navaja, da je mogoče do zaključka prehodnega obdobja oz. do uveljavitve enotne cene zaključevanja klicev učinkovitega operaterja pričakovati vzpostavitev vsaj desetih IP medomrežnih povezav. Glede na pretekle izkušnje in značilnosti IP tehnologije družba predvideva, da bo za vzpostavitev delujoče medomrežne povezave z enim operaterjem potrebno

tritedensko testiranje, ki pa ga zaradi razpoložljivosti ustreznega tehničnega osebja ni mogoče izvajati hkrati za več operaterjev. Družba navaja, da bo pri zahtevah po IP medomrežnem povezovanju upoštevala vrstni red glede vložitev zahteve, vendar pa ob hkratnem prejemu več zahtev vseh povezav ne bo mogla vzpostaviti v predvidenem roku. Družba za bolj tekoči prehod predlaga, da na svojih spletnih straneh objavi seznam s termini za testiranje IP medomrežne povezave, ki ga sproti dopolnjuje glede na prejete zahteve. Na podlagi zgornjih navedb družba Telekom Slovenije meni, da naložitev 30 dnevnega roka za vzpostavitev medomrežne povezave v okoliščinah, kjer se bo v relativno kratkem roku zvrstilo večje število zahtev, predstavlja nesorazmerno breme za družbo.

Agencija odgovarja, da sprejema pripombe družbe Telekom Slovenije glede nezmožnosti izvedbe večjega števila zahtev za vzpostavitev IP medomrežne povezave v okviru predlaganega 30 dnevnega roka. Pričakovati je, da se bo večje število povezav na nivoju IP vzpostavilo prav v prehodnem obdobju do 1.1.2015, ko nastopi predlagana enotna cena učinkovitega zaključevanja klicev. Agencija zato predlaga, da se družbi Telekom Slovenije spremeni predlagana obveznost, tako da mora vzpostaviti medomrežno povezavo v 30 dneh od prejema razumne zahteve operaterja, vendar na način da hkrati obravnava največ dve razumni zahtevi operaterjev, pri čemer upošteva vrstni red glede na čas vložitve zahteve. Tako bo v predlaganem roku 30 dni mogoče vzpostaviti medomrežno povezavo z največ dvema drugima operaterjema. Agencija meni, da bo predlagana spremenjena obveznost za družbo Telekom Slovenije v danih okoliščinah predstavljala sorazmerno breme, ko bo večje število operaterjev prehajalo iz TDM na IP medomrežne povezave. Poleg tega bo morala družba Telekom Slovenije zagotoviti TDM povezljivost tudi po nameravani ukinitvi TDM medomrežnih povezav, v kolikor bo prejela zahtevo za vzpostavitev IP medomrežne povezave 30 dni pred nameravano ukinitvijo, pa IP povezave zaradi zgoraj predlagane omejitve do datuma nameravane prekinitve ne bi mogla vzpostaviti. Družba Telekom Slovenije bo prav tako morala pol leta pred nameravano ukinitvijo TDM medomrežnih povezav obvestiti agencijo in vse zadevne operaterje, v nobenem primeru pa navedenih povezav ne bo mogla ukiniti prej kot eno leto po uveljavitvi novih obveznosti.

Družba Telekom Slovenije v zvezi z obveznostjo zagotavljanja preglednosti v okviru katere je agencija za družbe, ki že imajo objavljeno vzorčno ponudbo, predlagala 45 dnevni rok od vročitve odločbe za uskladitev vzorčne ponudbe z obveznostmi, ki bodo izhajale iz odločbe na predmetnem upoštevem trgu, navaja, da bo morala vzorčno ponudbo za IP medomrežno povezovanje izdelati na novo in ne zgolj uskladiti obstoječo. Glede na slednje družba predlaga, da agencija tudi za družbe, ki vzorčne ponudbe za IP medomrežno povezovanje še nimajo objavljene, določi 60 dnevni rok od vročitve odločbe, kot je to predvideno za družbe, ki bodo morale vzorčno ponudbo izdelati prvič, saj bo le tako mogoče pripraviti ustrezno ponudbo, ki bo obsegala vse tehnične specifikacije in druge potrebne pogoje.

Agencija sprejema argumente družbe Telekom Slovenije, da je potrebno vzorčno ponudbo za IP medomrežno povezovanje izdelati na novo in ne zgolj uskladiti obstoječe ponudbe z obveznostmi, ki bodo izhajale iz odločbe na predmetnem upoštevem trgu. Iz tega razloga bo agencija za vse družbe za izdelavo oziroma uskladitev vzorčne ponudbe predlagala 60 dnevni rok od vročitve odločbe.

V nadaljevanju družba Telekom Slovenije pri obveznostih cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva izpostavlja navedbe agencije, da se je ta pri nalaganju stroškovnih obveznosti oprla na dosedanje izkušnje, dobre prakse drugih operaterjev ter določila Priporočila Komisije o zaključevanju klicev¹. V zvezi s slednjim družba navaja, da 288. člen Pogodbe o delovanju Evropske unije določa veljavnost in učinek ukrepov, ki so na voljo institucijam EU. Navedeno priporočilo Komisije tako po mnenju družbe ni pravno zavezujoče, temveč ima le naravo napotka nacionalnim regulatornim organom pri izvrševanju njihovih obveznosti. Po navedbah družbe pa se agencija v analizi pri argumentaciji glede uporabe modela čistih dolgoročnih prirastnih stroškov (»pure« LRIC) v največji meri naslanja prav na nezavezujoče Priporočilo Komisije o zaključevanju klicev. Uporaba metode »pure« LRIC po mnenju družbe ni ustrezna, prav tako pa so uporabo te metode zavrnili v Nemčiji in na Nizozemskem. Družba agenciji očita, da se nikjer v analizi ni opredelila do splošnih in skupnih stroškov, katerim se operaterji v prirastnem modelu očitno lahko izognejo. Družba nato navaja, da bodo operaterji morali te stroške torej preveliti na končne uporabnike ali druge storitve, saj agencija operaterjem določa cene, s katerimi ne bo mogoče pokriti vseh stroškov, ki izvirajo iz te storitve. Posledično bodo morale biti cene storitev na katere bodo operaterji prevladali del stroškov nad učinkovito ravni. V kolikor namerava agencija te stroške preveliti na ceno posredovanja, pri čemer bo morala upoštevati drastičen upad prometa v zadnjih letih, bo moral biti pribitek dovolj visok, da bo pokrival delež stroškov, ki bi sicer odpadel na zaključevanje klicev. Ob tem družba sprašuje agencijo, kam bodo operaterji razporedili te stroške, ko bo promet, ki izvira iz posredovanja klicev padel na zanemarljivo raven.

Agencija najprej popravlja navedbe družbe Telekom Slovenije, ki v zgornji pripombi povzema navedbe iz predmetne analize, da se je agencija med drugim oprla na dobre prakse drugih »operaterjev«, dejansko pa je agencija v predmetni analizi zapisala, da je upoštevala dobre prakse drugih »regulatorjev«. Agencija mora na podlagi 207. člena ZEKom-1 pri opravljanju svojih nalog v največji možni meri upoštevati priporočila Evropske komisije, izdana za usklajitev uporabe določb direktiv iz drugega odstavka 2. člena navedenega zakona. Poleg tega agencija tudi nikjer v analizi ni zapisala, da je omenjeno priporočilo Komisije pravno zavezujoče, kot to navaja družba Telekom Slovenije, temveč je navedla zgolj razloge in podlago za uporabo metode »pure LRIC«, ki jo priporoča Komisija. Glede navedb družbe, da metoda »pure« LRIC ni ustrezna, ker so uporabo te metode zavrnili v Nemčiji in na Nizozemskem, agencija odgovarja, da sta navedena primera še odprta, tako da o pravnem zaključku in morebitnih posledicah še ne moremo govoriti, poleg tega pa gre le za dva primera od vseh evropskih nacionalnih regulatorjev. Agencija v zvezi z očitkom, da se nikjer v analizi ni opredelila do splošnih in skupnih stroškov, odgovarja, da so pri opisani metodi v stroškovno ceno učinkovitega zagotavljanja storitev zaključevanja klicev drugim operaterjem zajeti le tisti dolgoročni prirastni stroški, ki dodatno nastanejo zaradi zagotavljanja navedene storitve drugim operaterjem, po tem ko so bili vsi stroški pred zagotavljanjem te storitve predhodno že razporejeni na vse druge storitve, ki jih izvaja operater, kar je agencija v analizi že obširneje pojasnila. Agencija je torej z navedeno metodo izračunala ceno, ki v celoti pokriva stroške zaključevanja klicev drugim operaterjem, ki nastanejo kot dodatni stroški, ki jih ima učinkoviti operater zaradi zagotavljanja še te storitve v svojem omrežju, kar pa seveda ni isto, kot če bi splošne in skupne stroške hkrati razporedili na vse storitve, vključno s storitvijo zagotavljanja

¹ Priporočilo Komisije o regulaciji cen zaključevanja klicev v fiksni in mobilni omrežji EU 2009/396/EC (OJ L 124/67 z dne 20.5.2009)

zaključevanja klicev drugim operaterjem. Slednje teoretično pomeni, da bo operater več stroškov moral razporediti na druge storitve, ki jih izvaja, kar pa ne vodi nujno v povečanje maloprodajnih cen oziroma cen drugih veleprodajnih storitev, saj je trg zaključevanja klicev dvostranski trg, kar pomeni da bodo tudi drugi operaterji družbi Telekom Slovenije lahko zaračunali samo ceno učinkovitega zaključevanja klicev izračunano po isti metodi. V primeru simetričnega prometa med omrežji operaterjev je tako učinek znižanja cene popolnoma izničen. Agencija še dodaja, da razlike stroškov ne namerava prevaliti na ceno posredovanja klicev.

Družba v nadaljevanju navaja, da naj bi metodologija »pure« LRIC, ki jo je v svojem priporočilu določila Evropska komisija, vodila k večjemu poenotenju veleprodajnih cen zaključevanja klicev v EU, vendar pa družba po pregledu že izračunanih in uveljavljenih cen v posameznih državah članicah med slednjimi ugotavlja velika odstopanja. Tako nekatere cene, potrjene s strani Evropske komisije kot pravilne, zelo odstopajo navzgor ali navzdol in znašajo od 0,0404 pa vse do 0,256 € centa na minuto klica. Družba meni, da o enotnosti, ki naj bi jo prinašala izbrana metodologija tako ne moremo govoriti, hkrati pa navede tudi dejstvo, da je imelo na začetku leta 2014 le 9 od 28 držav članic EU uveljavljeno ceno, ki je izračunana na podlagi navedenega cenovnega modela.

Agencija odgovarja, da je Evropska komisija s tem, ko je v Priporočilu o zaključevanju klicev za izračun cene izbrala metodo čistih dolgoročnih prirastnih stroškov, ki upošteva uporabo učinkovitih sodobnih tehnologij, želela zmanjšati vpliv neučinkovitosti posameznih operaterjev na izračunano ceno. Slednje je Komisija do neke mere dosegla, saj so se absolutne razlike med izračunanimi cenami v posameznih državah članicah zmanjšale. Prav tako so se omenjene cene zmanjšale na nivo, ki tudi pri asimetričnem medsebojnem prometu ne povzroča več velikih dodatnih stroškov za operaterje z negativno bilanco zaključenega prometa. Agencija še dodaja, da je večina držav, ki še ni uveljavila nove cene na podlagi navedenega priporočila bodisi v fazi opravljanja analize, javnega posvetovanja oziroma postopka notifikacije pri Evropski komisiji. Tako je pričakovati, da bo velika večina držav še v tem letu regulirala predmetni upošteveni trg z izdajo regulatornih odločb na podlagi navedenega priporočila.

Družba Telekom Slovenije nato povzema navedbe agencije glede uporabljenega modela omrežja učinkovitega operaterja, ki temelji na arhitekturi hipotetičnega omrežja naslednje generacije, katera omogoča prenos in distribucijo vseh storitev preko skupnega IP hrbteničnega omrežja, kakor tudi medomrežno povezovanje na IP nivoju. Družba ob tem izpostavlja, da se velika količina prometa v omrežju Telekoma Slovenije še vedno zaključuje pri TDM uporabnikih, kar v analizi prav tako potrjuje agencija, ki navaja, da sta dve tretjini priključkov še vedno priključeni v TDM omrežju družbe, kljub temu pa medijskih prehodov agencija v modelu ne upošteva. Družba Telekom Slovenije zato meni, da je uporabljen model omrežja v nasprotju z dejanskim stanjem na slovenskem trgu ter navaja, da bi ta moral temeljiti na izbiri učinkovitih tehnologij, ki se lahko zagotovijo v obdobju, ki ga model obravnava. Družba navedeno pojasnjuje z dejstvom, da so vsi medomrežno povezani operaterji z omrežjem družbe Telekom Slovenije povezani preko TDM sistemov z uporabo vmesnikov MGW, kljub možnosti izvedbe neposredne IP medomrežne povezave. Razlog za to gre iskati tudi v regulaciji cen, saj bi operaterji za IP povezavo lahko zaračunali le simetrično ceno v višini tiste, ki velja za PX nivo, medtem ko lahko pri TDM povezavi zaračunajo ceno v višini tiste, ki velja za IX nivo. Družba še navaja, da bi se morebitni novi vstopnik, ki bi na trg vstopil danes, zelo verjetno odločil za nakup vmesnika MGW in s tem izkoristek razlike v

ceni. Agencija bi to dejstvo morala upoštevati, v kolikor bi želela slediti Priporočilu Komisije o zaključevanju klicev, saj je hibridno TDM/NGN omrežje tisto, ki se lahko dejansko zagotovi v obdobju, ki ga model obravnava. Ker se v omrežju družbe Telekom Slovenije zaključuje največ fiksnega prometa v Sloveniji, bi agencija morala upoštevati dejansko razmerje med TDM in IP prometom v omrežju družbe Telekom Slovenije in dejstvo, da bo družba za prehod na »all-IP« omrežje potrebovala še nekaj časa. Družba tudi navaja, da bo z uvedbo IP medomrežnega povezovanja imela visoke dodatne stroške z zaključevanjem klicev k uporabnikom, ki se nahajajo v TDM omrežju, predvsem zaradi zaključevanja klicev iz omrežij drugih operaterjev, ki bodo potekali po IP medomrežni povezavi, ter večinoma ne zaradi lastnih potreb. Družba bo tako morala investirati v dodatno opremo, predvsem vmesnike MGW in ustrezne licence, zato meni, da je nerazumno, da se ti stroški ne upoštevajo v stroškovnem modelu za izračun cen. V podkrepitev zgornjih navedb družba opozarja tudi na izsledke iz Raziskave o mesečnih izdatkih gospodinjstev za storitve elektronskih komunikacij 2013, ki jo je opravila agencija s pomočjo zunanjega izvajalca, iz katere izhaja, da je delež IP priključkov le 30 %, ob tem pa bi le 17 % uporabnikov zamenjalo svoj klasični priključek za IP priključek. Družba tako zaključuje, da je pred nami še več let trajajoč proces zamenjave tehnologije pri TDM naročnikih, kar je za operaterja bistveno dražji način prehoda na »all-IP« omrežje, ki se nikakor ne bo zgodil v roku enega leta.

Agencija v zvezi z navedbo družbe Telekom Slovenije, kjer oporeka uporabi modela omrežja učinkovitega operaterja, ki temelji na IP tehnologiji, odgovarja, da je to učinkovita tehnologija, ki jo je v tem trenutku možno zagotoviti, kar dokazujejo tudi omrežja alternativnih operaterjev, ki so izključno grajena na tej osnovi. Za učinkovito medomrežno povezovanje tako vmesniki MGW niso več potrebni, saj je njihova funkcija zgolj povezovanje TDM in IP omrežij. Dejstvo, da je večina priključkov družbe Telekom Slovenije še vedno priključenih v TDM omrežju družbe, to ne preprečuje družbi uporabe novih tehnologij v transportnem delu omrežja ter s tem popolne zamenjave obstoječih večnivojskih telefonskih central s tehnologijo IP usmerjevalnikov in enonivojskih klicnih strežnikov oziroma IP central. Agencija ob tem dodaja, da morajo alternativni operaterji za medomrežno povezovanje z omrežjem družbe Telekom Slovenije uporabljati vmesnike MGW, prav zaradi obstoječega TDM omrežja družbe. Kljub temu da družba Telekom Slovenije razpolaga tudi z IP omrežjem, v preteklosti za izvedbo neposrednih IP povezav, ki niso bile regulirane, ni bilo pravih ekonomskih razlogov udeleženih, kar je razvidno iz navedb družbe o možnosti izrabe nesimetričnih cen s strani operaterjev z enonivojskim omrežjem in iz odgovora agencije na uvodno pripombo družbe. Za uporabo vmesnikov MGW tako ne moremo iskati razlogov v učinkovitosti tehnologije temveč v zgoraj navedenih razlogih, ki pa jih agencija ne more upoštevati. Kot že navedeno, agencija pri izračunu cene zaključevanja klicev tudi ne more upoštevati dejstva, da družba še ni izvedla prehoda na »all-IP« omrežje v celoti, zaradi česar bo družba po lastnih navedbah imela visoke dodatne stroške z zaključevanjem klicev k uporabnikom, ki se nahajajo v TDM omrežju, predvsem na račun klicev iz omrežij drugih operaterjev, ki bodo potekali po IP medomrežni povezavi, ter večinoma ne zaradi lastnih potreb, za kar bo družba morala investirati v dodatne MGW zmogljivosti. Agencija se glede navedb, da bo imela družba stroške z dodatnimi MGW zmogljivostmi predvsem zaradi zaključevanja klicev drugim operaterjem ne more strinjati. Iz podatkov, ki jih agenciji četrtletno posredujejo operaterji o posredovanem in zaključenem prometu, namreč izhaja, da bi bile potrebne MGW zmogljivosti za zaključevanje klicev za potrebe zaključevanja drugim operaterjem izenačene z lastnimi potrebami pri tričetrtinskem deležu TDM prometa. Zmogljivosti za lastne potrebe bi bile maksimalne pri izenačenju TDM in IP

prometa in bi znašale enako, kot da bi se 100 % prometa iz drugih omrežij zaključilo v TDM omrežje preko IP medomrežnih povezav. Ob tem podkrepljene navedbe družbe glede večjega števila uporabnikov, ki še niso pripravljeni na zamenjavo klasičnega telefonskega priključka za IP priključek, kar naj bi nakazovalo na še dalj časa trajajoč prehod na »all-IP« omrežje, ne spremenijo dejstva, da je mogoče v transportnem delu omrežja v celoti opraviti prehod na učinkovite IP tehnologije brez posegov v obstoječo tehnologijo v dostopovnem delu omrežja operaterja na katerega se povezujejo končni uporabniki. Sodobne MSAN naprave, ki se nahajajo v dostopovnih vozliščih, namreč omogočajo vgradnjo linijskih kartic s podporo TDM telefoniji, kar končnim uporabnikom omogoča uporabo storitev klasične telefonije tudi v »all-IP« omrežju operaterja. Agencija tako v tem delu pripomb družbe Telekom Slovenije ne more upoštevati.

Družba v nadaljevanju navaja ugotovitve agencije, da bi nenaden prehod na novo izračunano stroškovno ceno operaterjem predstavljal preveliko breme. Ker je razlika v ceni v nekaterih primerih več kot desetkratna, bi to po navedbah družbe za operaterje predstavljalo prevelik nenadni upad prihodkov, da bi se lahko učinkovito prilagodili novi stroškovni ceni s tem, da bi ustrezno in pravočasno zmanjšali lastne stroške. Ker operaterji svoje aktivnosti načrtujejo praviloma za eno leto vnaprej, v koraki dolgih le 3 mesece, ki jih je predvidela agencija, ne bi mogli učinkovito prilagoditi svojih stroškov. Ob tem družba ugotavlja, da so se zaradi velikih razlik v izračunanih cenah posamezne države članice odločile za postopno znižanje cen v korakih, ki so trajali po eno leto. Družba zato agenciji predlaga, da najprej izračuna ceno za hibridno omrežje, ki naj vključuje vsaj vmesnike MGW, ter določi veljavnost te cene od 1.7.2014, izračunane »all-IP« cene pa s 1.7.2015 in na ta način omogoči primeren čas za prehod. Družba tudi pojasnjuje, da se v njenem TDM omrežju prav tako zaključujejo klici na številke v sili, ter da bi hipotetični model učinkovitega operaterja že iz tega razloga moral vključevati tudi TDM omrežje.

Agencija je v predhodnem odgovoru že navedla razloge zaradi katerih pri izračunu cene učinkovitega zaključevanja klicev ne more upoštevati hibridnega TDM/IP omrežja, ki ga predlaga družba Telekom Slovenije. Agencija tako odgovarja, da je zaradi ublažitve nenadnega prehoda na novo izračunano ceno že predlagala prehodno obdobje, ki bo trajalo do 1.1.2015, ter tako operaterjem omogočila ustrezen čas za prilagoditev.

Dalje družba Telekom Slovenije navaja, da je iz opisa izračuna stroškovne cene učinkovitega zagotavljanja klicev razvidno, da predlagana cena na nek način upošteva stroške, ki nastajajo pri zaključevanju navadnega klica, iz česar gre sklepati, da pri klicih na določene številke kot npr. 112 (klic v sili), ta predstavlja zgolj del celotnega stroška zaključevanja takšnega klica. Pri teh klicih veljajo posebne zahteve glede zagotavljanja kakovosti in neprekinjenega delovanja predpisane s strani zakonodajalca, kar slednje razlikuje od ostalih klicev, saj povzročajo večje stroške. Družba zato namera za tovrstne klice uveljaviti dodatek na ceno zaključevanja klica, ki bo določena s stani agencije na predmetnem upoštevnem trgu.

Agencija odgovarja, da se izračunana cena zaključevanja klicev praviloma nanaša na običajne klice, ki jih operater v omrežju zaključuje k svojim končnim uporabnikom. Agencija bo tako v predmetni analizi dodala, da operaterji cene zaključevanja klicev, ki zaradi posebnih zahtev glede delovanja storitve ne sodijo v zgornjo kategorijo, kot so to npr. klici na številke v sili 112, oblikujejo na način, kot je to potrebno za cene ostalih storitev, nujnih za zaključevanje klicev, torej oblikujejo učinkovite

stroškovne cene, kot to izhaja iz poglavja 6.4.3. predmetne analize.

Družba Telekom Slovenije v nadaljevanju navaja, da v okviru predlagane obveznosti cenovnega nadzora ni povsem razvidno, katera cena za zaključevanje klicev bo veljala za IP medomrežno povezovanje pred 1.1.2015, ko se konča predlagano prehodno obdobje. Iz navedb agencije v predmetni analizi izhaja, da je IP medomrežno povezovanje enakovredno medomrežni povezavi na PX nivoju, kar bi po mnenju družbe kazalo na to, da je tudi cena zaključevanja klicev za IP medomrežno povezovanje enaka ceni zaključevanja klicev na PX nivoju. Družba zato agenciji predlaga, da zaradi večje jasnosti zapiše, da za IP medomrežno povezovanje, vzpostavljeno do izteka prehodnega obdobja, velja vsakokrat veljavna simetrična cena za zaključevanje klicev na PX nivoju. Agencija bi prav tako morala jasno zapisati, da v prehodnem obdobju velja dejanska simetrija cen tudi za zaključevanje klicev pri TDM medomrežnem povezovanju. Po navedbah družbe trenutno za regulirane operaterje velja simetrija cen le na IX nivoju, medtem ko za ostala dva nivoja dejansko velja nesimetrična cena, saj je cena alternativnih operaterjev vezana na najvišji nivo in ne na nivo na katerega je posamezen operater priključen. Družba meni, da za takšno razlikovanje oziroma različno zaračunavanje cen zaključevanja klicev ni opravičljivega razloga, ter da imamo kljub izenačitvi cen zaključevanja klicev še vedno asimetrijo. V praksi to pomeni, da operater, ki je z družbo Telekom Slovenije povezan na nivoju PX, plačuje družbi za zaključevanje klicev ceno, ki velja za lokalni nivo (0,39 € centa), družba Telekom Slovenije pa mora istemu operaterju za zaključevanje klicev plačevati ceno dvojnega tranzita (0,95 € centa), ki velja za nivo IX. V kolikor bi veljala simetrija cen, bi družba Telekom Slovenije takšnemu operaterju za zaključevanje klicev morala prav tako plačati ceno, ki velja za PX nivo. Na podlagi zgornjih navedb bi morala agencija v predmetni analizi jasno zapisati način oblikovanja cen zaključevanja klicev pri TDM medomrežnem povezovanju, ki bo tudi dejansko simetričen, saj lahko le takšen način oblikovanja cene, pri kateri je simetrija cene vezana na nivo priključitve, predstavlja sorazmeren ukrep agencije. Družba ob tem poudarja, da je tovrstna praksa že uveljavljena v številnih državah članicah EU, s čemer je prav gotovo seznanjena tudi agencija.

Agencija odgovarja, da je v predmetni analizi zapisala, da je IP medomrežno povezovanje enakovredno TDM povezavi na PX nivoju z ozirom na najnižji tehnično razpoložljiv nivo, ki omogoča medomrežno povezovanje operaterjev, kar pa še ne pomeni, da je lahko cena zaključevanja klicev za IP medomrežno povezovanje enaka ceni zaključevanja klicev na PX nivoju. Iz tehničnega vidika namreč IP telefonsko omrežje sestavlja le en nivo telefonskih central, zato posamezna medomrežna povezava omogoča dostop do vseh končnih uporabnikov predmetnega operaterja. Nasprotno pa TDM telefonsko omrežje sestavlja več nivojev telefonskih central, kjer pa samo medomrežna povezava na najvišjem nivoju (IX nivo) omogoča dostop do vseh končnih uporabnikov predmetnega operaterja. Iz navedenega tako lahko zaključimo, da je IP medomrežnemu povezovanju iz funkcionalnega vidika enakovredna samo TDM povezava na IX nivoju. Agencija bo tako v okviru predlagane obveznosti cenovnega nadzora pojasnila, da bo za IP medomrežno povezovanje v prehodnem obdobju do 1.1.2015 veljala vsakokrat veljavna cena za zaključevanje klicev na IX nivoju. Agencija ob tem na očitke družbe Telekom Slovenije glede neopravičljivega zaračunavanja nesimetričnih cen s strani alternativnih operaterjev dodaja, da so razlogi v tehničnih značilnostih IP telefonskega omrežja, ki za razliko od TDM omrežja ne omogoča lokalnega oziroma regionalnega zaključevanja klicev.

Družba Telekom Slovenije prav tako izpostavlja, da iz predmetne analize ni razvidno kaj se bo zgodilo z morebitnimi novimi vstopniki, ki se bodo na trgu pojavili po opravljeni analizi in izdaji regulatornih odločb operaterjem s pomembno tržno močjo. Družba meni, da bi agencija morala predvideti mehanizem, kako bo takšne operaterje čim prej opredelila za operaterje s pomembno tržno močjo in jim določila ceno zaključevanja klicev v nastala omrežja. Da bi se izognili sprožanju medoperaterskih sporov družba predlaga, da agencija pri določitvi cene zaključevanja klicev obrazloži in zapiše, da bo izračunana oziroma vsakokrat veljavna cena veljala tudi za novo vstopajoče operaterje, ki v času opravljanja analize še niso delovali na trgu, katerim bo položaj operaterja s pomembno tržno močjo ugotovljen in obveznosti naložene naknadno v najkrajšem možnem času skladno z dejanskim stanjem na predmetnem trgu.

Agencija v zvezi z naložitvijo obveznosti morebitnim novim vstopnikom na trgu po opravljeni analizi odgovarja, da je na podlagi ZEKom-1 za vsakršno določitev položaja operaterja s pomembno tržno močjo in naložitev obveznosti potrebno predhodno opraviti novo analizo upoštevne trga. Agencija analize upoštevne trgov opravlja v rednih časovnih obdobjih, v kolikor pa se konkurenčne razmere na predmetnem trgu bistveno spremenijo, lahko analizo opravi tudi prej. Operaterji imajo poleg tega možnost, da se z novimi vstopniki sami dogovorijo glede cene zaključevanja klicev v nastala omrežja oziroma drugih pogojev, pri čemer pa imajo veliko izhodiščno pogajalsko moč, saj sami določajo maloprodajne cene klicev v omrežja novih vstopnikov. V kolikor sporazuma nikakor ni mogoče doseči, se lahko pred agencijo sprožijo tudi ustrezni postopki. Istočasno želi agencija na tem mestu opozoriti na dejstvo, da je trenutno v fazi priprave tudi novo priporočilo o upoštevne trgov v okviru katerega je bila izpostavljena tudi navedena problematika.

Družba Telekom Slovenije v zadnjem delu svojih pripomb navaja, da se strinja z navedbami agencije, da bodo morali operaterji s pomembno tržno močjo za ostale storitve, ki niso nujne za zaključevanje klicev v fiksnem omrežju oblikovati učinkovite stroškovne cene, hkrati pa z namenom poenostavitve odnosa predlaga uvedbo posebnega režima, ko je IP medomrežna povezava namenjena izmenjavi prometa lastnih končnih uporabnikov. V takšnih primerih bi vsak operater pokrival stroške vzpostavitve, testiranja, vzdrževanja in sprememb parametrov IP medomrežne povezave na svoji strani, operaterjem brez svojih končnih uporabnikov pa bi se zaračunala cena na osnovi učinkovite stroškovne cene.

Agencija popravlja navedbe družbe Telekom Slovenije v zgornji pripombi, kjer se družba strinja z navedbami agencije, da bodo morali operaterji s pomembno tržno močjo za ostale storitve, ki »niso nujne« za zaključevanje klicev v fiksnem omrežju oblikovati učinkovite stroškovne cene, dejansko pa je agencija v predmetni analizi zapisala, da bodo morali operaterji oblikovati učinkovite stroškovne cene za ostale storitve, ki »so nujne« za zaključevanje klicev. Agencija ob tem še dodaja, da se obveznost enakega obravnavanja nanaša tudi na medomrežno povezovanje, kar pomeni, da morajo biti učinkovite stroškovne cene in drugi pogoji enaki za vse operaterje na notranjem trgu.

Mnenja in pripombe družbe Amis

Družba Amis v svojih pripombah uvodoma navaja, da agencija v predmetni analizi bistveno ne odstopa od trendov regulacije upoštevne trga 3 v EU, vendar pa je glede na število že

notificiranih odločb pri Evropski komisiji razvidno, da je Slovenija med prvimi državami pri uvajanju »pure« LRIC metode, tudi glede na to, da v Sloveniji še ne moremo govoriti o »all-IP« omrežju. Amis nadalje komentira, da je lažje podati oceno o primernosti ukrepa, kadar je že mogoče meriti ali primerjati učinke, ki jih ima ukrep v primerljivih državah. Družba Amis ne glede na navedeno meni, da je postopno približevanje k izračunani učinkoviti stroškovni ceni pravilen pristop. Poleg tega družba ugotavlja, da se v osnovi v preostalem ohranjajo obstoječi ukrepi, s čimer se načelno strinja.

Agencija se ne more strinjati z navedbami družbe Amis, da je Slovenija glede regulacije predmetnega upoštevne trga med prvimi državami pri uvajanju »pure« LRIC metode, saj je večina držav, ki še ni notificirala opravljene analize s predlaganimi ukrepi, bodisi v fazi opravljanja analize, javnega posvetovanja oziroma postopka notifikacije pri Evropski komisiji. Tako je pričakovati, kot je agencija že navedla v odgovorih na pripombe družbe Telekom Slovenije, da bo velika večina držav regulirala predmetni upoštevni trg z navedeno metodologijo še v tem letu. Argument družbe Amis, da v Sloveniji še ne moremo govoriti o »all-IP« omrežju, ne spremeni razlogov za uporabo modela omrežja učinkovitega operaterja, ki temelji na IP tehnologiji, saj slednja predstavljajo učinkovito sodobno tehnologijo, ki jo je v tem trenutku možno zagotoviti, kot to narekuje Priporočilu Komisije o zaključevanju klicev. To nenazadnje dokazujejo tudi omrežja alternativnih operaterjev, ki so izključno grajena na tej osnovi. Agencija še odgovarja, da države opravljajo analize upoštevne trgov v rednih časovnih obdobjih vendar povsem neodvisno, kar pomeni, da je kdaj možna primerjava naloženih ukrepov na trgih v primerljivih državah, kdaj pa tudi ne, vsekakor pa praviloma ni možna primerjava njihovih učinkov prej kot v novem krogu regulacije trgov.

Družba Amis v nadaljevanju opozarja, da se morajo ukrepi naložiti vsem relevantnim operaterjem, ki v svojem omrežju zaključujejo klice, še posebej novim vstopnikom, ki bodo na trg vstopili po zaključku analize. Družba meni, da je treba vsakega novega operaterja na podlagi veljavne analize določiti za operaterja s pomembno tržno močjo ne glede na njegov vpliv na trg, saj ima vsak operater pri zaključevanju klicev v svojem omrežju monopolni položaj. Glede na to, da se trg regulira za obdobje najmanj dveh let, ni prav, da so novi vstopniki v tem času postavljeni v bistveno boljši položaj kot regulirani operaterji, zato družba predlaga, da se predvidi ustrezen ukrep, ki bi preprečil takšno stanje na trgu.

Agencija v zvezi z naložitvijo ukrepov novim vstopnikom na trgu po opravljeni analizi odgovarja, da je svoje stališče že obrazložila v odgovorih na pripombe družbe Telekom Slovenije. Ob tem pa le dodaja, da je za vsakršno določitev položaja operaterja s pomembno tržno močjo in naložitev obveznosti na podlagi ZEKom-1 potrebno predhodno opraviti novo analizo upoštevne trga. V kolikor se operaterji z novimi vstopniki sami ne uspejo dogovoriti glede cene zaključevanja klicev v nastala omrežja oziroma drugih pogojev, lahko pred agencijo kadarkoli sprožijo ustrezne postopke.

Družba Amis v zaključku posebej izpostavlja problematiko cen klicev na posebne številke iz negeografskega načrta oštevilčenja, kot so npr. brezplačne (080) ter premijske številke (090). Po prepričanju družbe težava ni samo v določanju veleprodajne cene na fiksnem področju, ki prav tako ni rešena s pričujočo analizo, temveč tudi na mobilnem področju. Poleg tega pa so najbolj problematične maloprodajne cene klicev na omenjene številke, sploh kadar gre za klice končnih uporabnikov iz velikih omrežij na premijske številke, ki se nahajajo v omrežjih manjših alternativnih operaterjev, pri čemer je večji operater prisoten tako na maloprodajnem kot veleprodajnem trgu,

kar mu daje moč vplivanja na tržna razmerja. Družba navaja, da bi bilo potrebno zaradi očitnih nesorazmerij problematiko reševati v predmetni analizi ter določiti ustrezno ceno takšnega klica, kakor tudi storitve. Družba še dodaja, da navedena problematika ni ostala spregledana v sosednji Hrvaški, po kateri bi se lahko zgledovala tudi Slovenija. Družba zato meni, da navedena problematika ni rešljiva samo v okviru konkurenčnega prava, temveč tudi preko predhodne regulacije, za kar je pripravljena razkriti ostale relevantne informacije, ki kažejo nujno po regulatorni ureditvi.

Agencija odgovarja, da je seznanjena s problematiko klicev na posebne številke, še posebej premijske številke iz nabora števil 090. Agencija ob tem dodaja, da je z vidika preglednosti cenovnih pogojev za uporabo storitev z dodano vrednostjo povsem neprimerno, da se maloprodajne cene posamezne storitve razlikujejo glede na omrežje iz katerega izvira klic končnega uporabnika. Za ponudnika storitve z dodano vrednostjo to pomeni, da mora pri oglaševanju svoje storitve v množičnih medijih in javnosti navajati ceno storitve za vsako omrežje posebej. Agencija navedene problematike na more reševati v okviru predmetnega upoštevne trga, kjer lahko regulira le klice, ki se nanašajo na veleprodajno storitev zagotavljanja zaključevanja klicev v posamičnih javnih telefonskih omrežjih operaterjev na fiksni lokaciji. Agencija bo tako v predmetni analizi v okviru obveznosti enakega obravnavanja posebej izpostavila, da morajo operaterji enako obravnavati tudi klice na posebne številke, kar pomeni, da bodo morali zaključevati tovrstne klice, ki izvirajo iz drugih omrežij, enakovredno klicem, ki izvirajo od lastnih končnih uporabnikov v omrežju posameznega operaterja, predvsem z namenom da se prepreči, da bi večji operater manjšim postavljajl neenakovredne pogoje za dostop do storitev ponudnikov na posebnih številkah, ki se nahajajo v omrežju takšnega operaterja.

Mnenja in pripombe družbe Detel Global

Družba Detel Global v svojih pripombah uvodoma predlaga daljše prehodno obdobje, tako da cene ostanejo nespremenjene do 1.1.2015, čemur pa bi sledilo postopno nižanje cen do 1.1.2016. Družba Detel Global slednje obrazloži s tem, da je v začetku meseca decembra 2013 izdatno investirala v TDM medomrežne povezave z družbo Telekom Slovenije, ki jih je vzpostavila na PX nivoju z namenom prihranka in nižanja stroškov za zaključevanje klicev v omrežje navedene družbe. Investicija bi se družbi po lastnih izračunih povrnila do konca leta 2014, zato bi nižanje medoperaterskih cen zaključevanja klicev pred koncem navedenega obdobja družbi povzročilo veliko izgubo. Družba ob tem navaja, da je sama investirala v nekaj, kar se ukinja, o tem pa v družbi niso bili obveščeni.

Agencija odgovarja, da je svoje stališče glede predlaganega prehodnega obdobja že obrazložila v odgovorih na pripombe družbe Telekom Slovenije, tako da ne more slediti predlogu družbe Detel Global, ki predlaga daljše prehodno obdobje predvsem zaradi povrnitve izdatnih investicij v TDM medomrežne povezave z družbo Telekom Slovenije na PX nivoju. Agencija ob tem navaja, da bi lahko družba ob spremljanju regulacije predmetnega upoštevne trga in zadnjih notifikacijah opravljenih pri Evropski komisiji s strani drugih držav, predvidela znižanje cen zaključevanja klicev tudi v Sloveniji, prav tako pa bi se lahko o tem pri agenciji tudi kadarkoli dodatno informirala. Agencija namreč ne pozna poslovnih načrtov posameznih operaterjev, zato jim tudi ne more

vnaprej svetovati.

V nadaljevanju družba Detel Global ugotavlja, da je lastna izračunana cena družbe za zaključevanje klicev višja od cene ki jo predlaga agencija, zato predlaga, da cene ostanejo na enaki ravni kot so sedaj. Analiza, ki jo je opravila družba, namreč kaže, da lahko že minimalna sprememba cen pomeni nekonkurenčnost družbe in posledično njeno nezmožnost, da bi s tako nizko regulirano ceno v prihodnosti še pozitivno poslovala. Posledično bo morala družba zaradi tako drastične regulacije s strani agencije izstopiti iz telekomunikacijske dejavnosti. Družba je namreč v preteklih dveh letih prestala proces finančnega prestrukturiranja, v katerem je morala vse stroške znižati na minimum, zato je za prihodnje pozitivno poslovanje družbe nujno, da se načrtovani prihodki družbe ne zmanjšujejo, kar pa pomeni, da družba ne sme in ne more dopustiti nižanja ne medoperaterskih niti maloprodajnih cen. Po izkušnjah družbe naj bi, v kolikor se bodo začele spreminjati maloprodajne cene, to drastično vplivalo na poslovanje družbe, česar družba ne bo mogla zdržati. Poleg tega po navedbah družbe agencija v predmetni analizi poudarja, da naj bi operaterji svoje prihodke načrtovali tudi z drugimi storitvami in tako pokrivali oziroma zmanjševali razliko zaradi nižjih cen zaključevanja klicev, ob tem pa družba opozarja, da vsi operaterji drugih storitev ne opravljajo in tako nimajo drugih prihodkov. Družba tako meni, da se lahko regulacija upoštevne trga, kot jo je pripravila agencija, pojmuje kot poskus izrinjanja malih operaterjev s trga in uvajanja monopola operaterjev, ki ponujajo celotno ponudbo storitev.

Agencija je v zvezi z izračunom cene zaključevanja klicev podala podrobno razlago v odgovorih na pripombe družbe Telekom Slovenije. Agencija ne pozna metodologije na podlagi katere je družba Detel Global izračunala svojo lastno ceno za zaključevanje klicev, zato tega tudi ne more relevantno komentirati. Agencija še dodaja, da metodologija predlagana s strani Evropske komisije v Priporočilu o zaključevanju klicev razporeja več stroškov na ostale storitve, ki pa jih lahko izvaja tudi drugi operater, pri tem so kot storitve mišljene tudi različne vrste klicev vključno z dostopom, kar ne pomeni nujno, kot to navaja družba Detel Global, da so operaterji, ki ponujajo samo javno dostopne telefonske storitve v slabšem položaju glede na operaterje, ki ponujajo celotno paleto storitev.

Družba Detel Global v zaključku komentira stroškovni model, na podlagi katerega je agencija izračunala ceno zaključevanja klicev, katerega pa operaterji ne morejo preveriti. Po navedbah družbe stroškovni model ni razdelan, niti ni pojasnjeno oziroma podrobno obrazloženo za kakšen stroškovni model gre, zato družba težko posreduje pripombe, saj bi želela najprej podrobno obrazložitev modela. Družba zato poziva agencijo da dodatno pojasni kako je izračunala navedeno ceno in razkrije vse parametre, ki jih je vključila v model. Družba tudi predlaga agenciji, da določi rok za podajo dodatnih pripomb na tako podrobno predstavljen model. Družba dalje navaja, da je izračunala svoje stroške, ki pa so veliko višji od tistih, ki jih navaja agencija, pri čemer družba ni upoštevala stroškov omrežja. Družba zato pričakuje, da bo agencija pojasnila kaj to pomeni za maloprodajni trg, glede na to da v sami analizi govori tudi o vplivu sprememb veleprodajnih cen na maloprodajne. Ob tem družba naproša agencijo za pojasnilo glede tega ali se lahko pričakuje, da bodo cene zaključevanja klicev v EU še nižje kot v Sloveniji in kakšne so regulirane cene v drugih evropskih državah. Ker je Slovenija v primerjavi z drugimi državami majhna, bi družba pričakovala, da bo ekonomija obsega v drugih državah še dodatno znižala cene. Družba namreč sodeluje na mednarodnem trgu z drugimi operaterji a trenutno nima nikakršnih indikatorjev, da bi tuji operaterji v letu 2014 planirali znižati cene na nivo ali celo pod nivo cen, ki jih predlaga agencija.

Agencija odgovarja, da je v predmetni analizi podrobno obrazložila uporabljen stroškovni model s katerim je izračunala ceno učinkovitega zaključevanja klicev, zato ne more sprejeti pripombe družbe Detel Global, da ta v zvezi z modelom ne more posredovati pripomb zaradi pomanjkanja informacij glede uporabljenega modela in izračuna cene. Agencija ob tem navaja, da ima družba možnost za vpogled v dele stroškovne modela, ki ne vsebujejo podatkov, ki so bili označeni kot poslovna skrivnost, in podajo dodatnih pripomb še v okviru upravnega postopka pred izdajo regulatorne odločbe o določitvi operaterja s pomembno tržno močjo. Agencija glede višine izračunanih lastnih stroškov družbe Detel Global, ki so veliko višji od stroškov, ki jih v analizi navaja agencija, ne more podati ustreznega komentarja, saj, kot je agencija navedla že v odgovoru na predhodno pripombo družbe, ne pozna metodologije, ki jo je pri tem uporabila družba. V zvezi z vplivom veleprodajnih cen na maloprodajne, agencija družbi odgovarja, da bodo nižje veleprodajne cene omogočale postavljanje nižjih maloprodajnih cen klicev v druga omrežja, kar lahko rezultira tudi v izenačitvi cen klicev v omrežju s cenami izven omrežja predmetnega operaterja. Glede vprašanja družbe Detel Global o prihodnjih cenah zaključevanja klicev v EU in tistih, ki so že regulirane, agencija odgovarja, da lahko pričakujemo gibanje okrog cene, ki jo je v predmetni analizi predlagala agencija. Kakšen je trenutni razpon reguliranih cen pa je v svojih pripombah navedla že družba Telekom Slovenije.

Mnenja in pripombe družbe T-2

Družba T-2 v uvodu svojih pripomb v zvezi z analizo predmetnega upoštevnega trga, ki jo je pripravila agencija, opozarja, da ne glede na splošno pravilo trgov zaključevanja klicev v individualnih javnih telefonskih omrežjih kot posameznih trgih, na katerih ima operater vedno monopolni položaj, splošna politika Evropske komisije glede določitve upoštevni trgov ne odvezuje nacionalnih regulatornih organov od skrbne analize upoštevni trgov in upoštevnanja načela sorazmernosti pri nalaganju ukrepov. Družba T-2 ugotavlja, da je od zadnje analize trga minilo že veliko časa, zaradi česar so bili določeni operaterji v tem času v privilegiranem položaju. Ti operaterji v prejšnjo analizo trga namreč niso bili vključeni in posledično v vseh teh letih niso bili regulirani, čeprav so prav tako zaključevali klice v svojih telefonskih omrežjih. Družba navaja, da so se posebej velike anomalije pojavile zaradi odsotnosti cenovne regulacije teh operaterjev, ki so lahko za zaključevanje klicev v svoje omrežje postavljali poljubno visoke cene, katere so bile bistveno višje od cen ostalih reguliranih operaterjev. Družba zato od agencije pričakuje, da bo analize opravljala pogostejše kot vsakih šest let, saj je ažurna regulacija na tem področju bistvenega pomena za zagotovitev učinkovite konkurence na trgu. Le tako bodo tudi operaterji, ki bodo na trg vstopili po opravljeni analizi trga lahko enakopravno ostalim operaterjem vključeni v regulacijo in jim bodo enako kot ostalim naložene ustrezne obveznosti. Predmetni trg se namreč hitro spreminja, kar dokazuje dejstvo, da določeni operaterji, ki so v analizi tega trga navedeni še kot preprodajalci storitev, danes že sklepajo pogodbe o medomrežnem povezovanju, s čemer jim bo omogočeno zaključevanje klicev v svojem lastnem omrežju, v sami analizi pa kot takšni niso zajeti.

Agencija odgovarja, da so časovna obdobja opravljanja analiz odvisna tudi od konkurenčnih razmer na upoštevni trgih. V času med posameznimi analizami imajo operaterji sicer možnost, da se z novimi vstopniki sami dogovorijo glede cene zaključevanja klicev v nastala omrežja oziroma drugih pogojev, kot je agencija že obrazložila v odgovorih na pripombe družbe Telekom Slovenije. V kolikor

se operaterjem ne uspe dogovoriti, pa lahko pred agencijo kadarkoli sprožijo ustrezne postopke.

Družba T-2 v zaključku naproša agencijo za obrazložitev modela na podlagi katerega so bile določene cene zaključevanja klicev. Družba ugotavlja, da model temelji na obstoječem omrežju monopolnega operaterja, saj shema v predmetni analizi praktično sovпада s hierarhijo obstoječega TDM omrežja družbe Telekom Slovenije (IX, SX in PX nivoji). Model je po oceni družbe T-2 neoptimalen in stroškovno neučinkovit, ker vsebuje preko 70 usmerjevalnikov na različnih lokacijah, kar je nepotrebno zaradi že zmogljivejših naprav na trgu ter tehnološko in tehnično popolnoma nepotrebno z vidika investicijskih in operativnih stroškov, vsekakor pa model ni eno nivojski. Družba prav tako meni, da so predlagane cene zaključevanja klicev postavljene bistveno prenizko in ne pokrivajo niti hipotetičnih kaj šele dejanskih stroškov zaključevanja klicev.

Agencija odgovarja družbi T-2, da je v predmetni analizi podrobno obrazložila uporabljen stroškovni model na podlagi katerega je izračunala ceno učinkovitega zaključevanja klicev. Model učinkovitega operaterja, ki ga je uporabila agencija, ne temelji na obstoječem omrežju družbe Telekom Slovenije ter prav tako ne sovпада s hierarhijo obstoječega tronivojskega TDM omrežja navedene družbe, kot to navaja družba T-2. Kot je agencija navedla že v predmetni analizi, temelji model na fiksnem omrežju družbe Telekom Slovenije le z ozirom na geografsko območje, ki ga to omrežje pokriva, in lokacije glavnih vozlišč. Model omrežja učinkovitega operaterja je sicer enonivojski in temelji v celoti na IP tehnologiji, komunikacijska oprema v vozliščih pa je določena na podlagi vrste in količine povpraševanja po storitvah. Agencija se tudi ne more strinjati s pavšalno oceno družbe T-2 glede neoptimalnega in stroškovno neučinkovitega modela, ki ga sestavlja preveliko število vozlišč in usmerjevalnikov, ki so nepotrebni zaradi zmogljivejših naprav in dodatnih stroškov. Agencija na oceno družbe odgovarja, da model temelji na obstoječem dostopovnem omrežju, kar v veliki meri določa število lokacij, v določeni meri pa še topologija in zahtevana redundanca v omrežju, ki določata način povezovanje med usmerjevalniki v agregacijskem in jedrnem oziroma IP/MPLS omrežju. Agencija še dodaja, da bi glede na trditev družbe T-2 o neučinkovitosti modela, ki ga je uporabila agencija, potem takem bila lahko izračunana cena zaključevanja klicev celo še nižja, vendar se je pri izračunu »pure« LRIC cene za zaključevanje klicev izkazalo, da transportno omrežje ni dodatno prispevalo k višini izračunane cene, saj se je izkazalo, da za zagotavljanje storitve zaključevanja klicev še drugim operaterjem ni bilo potrebno povečati števila elementov transportnega omrežja oziroma njihovih zmogljivosti. Trditev družbe T-2, da predlagane cene zaključevanja klicev ne pokrivajo niti hipotetičnih kaj šele dejanskih stroškov zaključevanja klicev očitno temelji na uporabi katere druge metode za izračun cen.

Franč Dolenc
Direktor